

April 2026 – Jaargang 3, nummer 4

Wij Zêeuwen

E-magazine van Senioren Regio Zeeland,
onderdeel van Senioren Brabant-Zeeland.

P.5
'Je schoffelt niet
alleen je tuin, maar
ook je geest'

P.10
'De volgende dagen blijft
het regenen, zei de
weerman droogjes'

P. 21
'Samen lopen van
omstandigheden'

P.27
Over mensen op zoek naar
geluk en een beter leven
op een andere plek

‘Wij Zêêuwen’
is een uitgave van
Senioren-Zeeland

Blijf ons ondertussen ook volgen op:

 facebook.com/kbo.zeeland.3
en

Voor al het andere nieuws vanuit
Senioren-Zeeland kijkt u op
onze website
<https://senioren-zeeland.nl>

Redactie Wij Zêêuwen:

Jan van den Boom
Lillianne van der Ha
Rob Rijkschroeff

E-mailadres redactie:
wijzeeuwenzeeland@gmail.com

Art Direction

Jan van den Boom

Het toesturen aan ‘Wij Zêêuwen’ van
foto’s en teksten impliceert toestemming
tot publicatie ter verantwoording van
desbetreffende afdeling.

Toegestuurde teksten worden niet
automatisch geplaatst.

Indien u als afdeling iets te melden
hebt voor ‘Wij Zêêuwen’
of de digitale ‘Wij Zêêuwen’ niet
meer wenst te ontvangen, dan
kunt u dit melden via e-mail:
wijzeeuwen@zeelandnet.nl

Kijk voor het laatste nieuws
op de websites van
www.senioren-zeeland.nl of
www.seniorenbrabantzeeland.nl

Voorwoord

Beste lezers,

April. Grasmaand. Thema: te hooi en te gras. De oorspronkelijke betekenis van gras komt van een oude Indo-Europese wortel die verband houdt met omhoogsteken, groeien en groen.

Gras staat symbool voor vrijgevigheid, gezondheid en samenzijn. Genoeg aanknopingspunten om mee aan de slag te gaan.

Met de geestelijke gezondheid en het samenzijn van en in de afdelingen zit het wel goed.

Wat te denken van een bingomiddag na een algemene ledenvergadering, een heerlijke middag in Vlissingen; want goed eten en goed gezelschap, een prachtig verslag van de ‘stokkenbrigade’ over hun wandeling in Ellewoutsdijk.

Onze gezondheid laat ons ook wel eens in de steek. Wij wisten dat Kees Rentmeester, secretaris van Senioren ’s-Heerenhoek en prominent lid van de commissie Mens en Religie, al enige tijd ernstig met zijn gezondheid sukkelde. Op vrijdag 27 maart bereikte ons het bericht dat Kees in het bijzijn van zijn naaste familie is overleden. Onze gedachten zijn bij zijn weduwe, kinderen en kleinkinderen.

In het meinummer besteden we speciale aandacht aan wat Kees voor KBO Senioren Zeeland heeft betekend.

KBO Hulst vertelt over de excursie naar Antwerpen voor het Oosterweelproject en de Red Star Line. Daarnaast ook algemene artikelen over valpreventie en digitale nalatenschap.

Hopelijk vindt u ook in dit aprilnummer iets van uw gading.

Veel leesplezier.

Inhoud

5

17

22

26

33

- 2 Info
- Voorwoord
- 3 Inhoud
- Algemeen**
- 4 Te hooi en te gras
- Citaten**
- 6 April: grasmaand
- Activiteit Senioren Regio Zeeland**
- 7 Symposium 'Hoop doet leven'
- Activiteit afdeling**
- 8 Algemene Ledenvergadering
Heinkenszand én bingo!
- 9 Een heerlijke middag
- Wat verhalen vertellen**
- 10 Over Zeispreuken
- Kwa zei bure**
- 12 Zeeuwse zeispreuken
- Activiteit afdeling**
- 13 De stokkenbrigade
- Rubriek 'Kunst in Zeeland'**
- 14 Jan Toorop
- Activiteit afdeling**
- 17 Valpreventie
- Natuurwandelingen**
- 18 April is de "Gras Maand", de maand
waarin het gras ontspruit
- Column Rob Rijkschroeff**
- 21 Dat was wat het was
- Beeld in beeld**
- 22 Petra Moens, Aardenburg
- Activiteit afdeling**
- 25 Schoonmaak in Philippine
- 26 KBO Hulst naar Antwerpen voor het
Oosterweelproject en Red Star
- Hersenspinsels**
- 28 Aanrommelen
- Algemeen**
- 29 Digitale nalatenschap
- 30 Data Na De Dood
- 32 Welke voeding is het best bij griep?
- Senioren Eropuit**
- 33 De Zeeuwse bossen

April 2026

Te hooi en te gras

Boek van Rien Poortvliet uit 1992.

In 1992 verscheen ‘Te hooi en te gras’, een van die prachtige boeken van Rien Poortvliet, die ooit op een reclamebureau werkte als illustrator. Heinz Polzer (Drs P.) was daar tekstschrijver en Willem Duys oefende er zijn woordkunst. In dit werk blikt hij terug op het traditionele boerenbedrijf en plattelandsleven. Een boek over boeren, boerderijen, vee en nog veel meer. Prachtige tekeningen en illustraties, letterlijk te hooi en te gras door het boek verspreid.

De titel brengt ons op het thema voor ons aprilnummer. Het biedt alle ruimte om binnen het thema ‘lukraak; zonder systeem of regelmaat’ opkomende gedachtespinsels over de grasmaand te spuien.

Oorspronkelijk is het een tijdsaanduiding uit de Middeleeuwen, die betekende: ‘twee keer per jaar’. *Te hooi* staat voor de hooitijd, te weten juli, en met *te gras* wordt de grasmaand bedoeld, namelijk april. Aanvankelijk was de volgorde anders, evenals de

vorm; in een oorkonde uit 1477 bijvoorbeeld heet het *eens bi grase ende eens bi stroo* [= ‘eenmaal bij gras en eenmaal bij stro’].

In figuurlijke zin (nog wel met ‘tweemaal’ als betekenis) komt de uitdrukking voor het eerst voor bij de dichter Bredero, aan het begin van de zeventiende eeuw: ‘*Sy lacht by hoy en by gras, dat’s goelickjes (= ‘ongeveer’) tweemaal ’s jaers.*’” Volgens spreekwoordenkenner F.A. Stoett was *te hooi en te gras* in de Middeleeuwen een tijdsbepaling voor rechtsdagen: op twee dagen per jaar mocht er recht worden gesproken, in de grastijd en in de hooitijd.

April: grasmaand

April wordt de *grasmaand* genoemd. De naam april komt waarschijnlijk van het Latijnse werkwoord *aperire*; openen, ontluiken, ontkiemen. De link naar de natuur spreekt voor zich.

April, fresco in de Torre Aquila in Trento.

In het voorjaar openen bloemen en bomen zich. April staat symbool voor een nieuw begin, groei en de lente. Oude benamingen zijn grasmaand of kiemaand. Een andere theorie stelt dat de maand gewijd was aan de Romeinse godin Venus (Aphrodite), godin van liefde en groei.

Historisch perspectief

De eerste vermelding van het woord in de Lage landen dateert al van de twaalfde eeuw, uit een ridderroman over Sint-Servaas en Troje, waarin dichter Hendrik van Veldeke (1150-1186) schreef:

*In dem aberellen
so die bluomen springen
so loubent die linden
und gruenent die
buochen.
So habent ir willen
die volgele und singen
want si minne vinden
aldaer si suochen an ir
genoz.
Hendrik van Veldeke*

*In april,
als de bloemen ontluiken,
krijgen de linden
bladeren en worden de
beuken groen.
Dan hebben de vogels
wat ze willen en zingen
ze, want ze vinden liefde
waar ze haar zoeken, bij
hun partners.*

Zen in de tuin

Er is weinig relaxter dan lekker in de tuin bezig zijn. Hier en daar wat onkruid weghalen, een nieuw plantje poten en natuurlijk genieten van het zonnetje. Maar waardoor voelen we ons zo ontspannen tijdens het tuinieren?

De psychiater Sue Stuart-Smith laat weten dat mensen die tuinieren gezonder zijn, sneller herstellen van ziekte, minder last hebben van stress en zich gelukkiger voelen. “Je schoffelt namelijk niet alleen je tuin, maar ook je geest,” vertelt ze aan PsychologieMagazine.

Stuart-Smith legt uit dat wanneer je in de tuin bezig bent, je even vrij bent van al het andere in je leven. “In het werk en dagelijks leven zijn de meesten van ons altijd zo enorm bezig met anderen: al die relaties zijn vaak heel complex en vergen veel van ons. Tijdens het tuinieren komen je hersenen tot rust en kunnen ze herstellen.” Dat terwijl je wel verbonden blijft met leven, de natuur. Dit geeft volgens de psychiater een fijn gevoel. Het laat namelijk zien dat je nog steeds bezig bent met het groter geheel.

Het stresshormoon van mensen die in de tuin bezig zijn geweest ligt lager dan van mensen die een boek lezen.

Het werken in de tuin zorgt niet alleen voor een ontspannend moment voor jezelf, maar kan ook op sociaal vlak iets betekenen. Denk bijvoorbeeld aan mede-tuinders of buurttuinen. “Het draait daar niet zozeer om intensieve relaties met anderen, maar het samen aan de tuin werken doet wel iets met mensen. Dat maakt minder eenzaam, gezonder en gelukkiger.”

Samenstelling: RR

Citaten April: **grasmaand**

'Het meeste verkeer komt voort uit de angst om alleen te zijn. Indien de mens erin slaagde te berusten in zijn eenzaamheid, zou het gras tussen de straatstenen groeien.'

Godfried Bomans
Nederlands schrijver
schrijver (1913 - 1971)

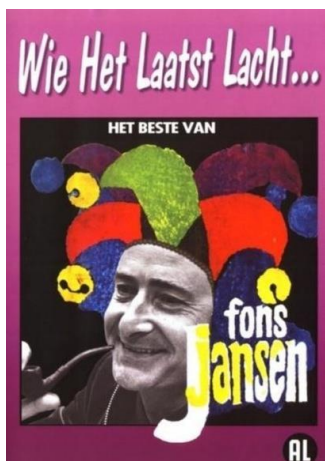
Lévi Weemoedt
Nederlands schrijver en
dichter
(1948 -)

'Waar vormgevers zijn geweest, groeit geen gras meer.'

Gerrit Komrij
Nederlands schrijver
(1944 - 2012)

'Die uiterste datum van 1 april maakt de aangifte inkomstenbelasting er niet geloofwaardiger op.'

Fons Jansen
Nederlands cabaretier
(1925 - 1991)

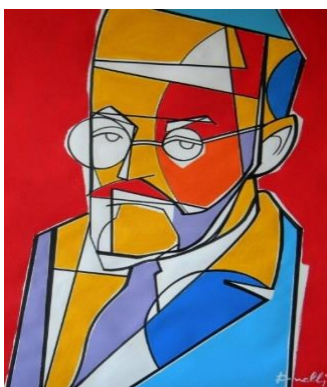

'Het is vaak heerlijk te rusten in het gras dat je ergens over hebt laten groeien.'

C. Buddingh'
Nederlands dichter en
letterkundige
(1918 - 1985)

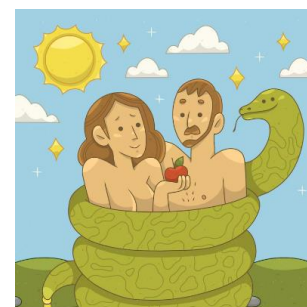
'Wanneer ik met groen schilder, betekent het niet gras; wanneer ik met blauw schilder, betekent het niet de lucht.'

Henri Matisse
Frans kunstschilder en -
beeldhouwer
(1869 - 1954)

'Er zit toch geen addertje onder het gras, sprak Adam tot Eva, en hij nam een hap uit de appel.'

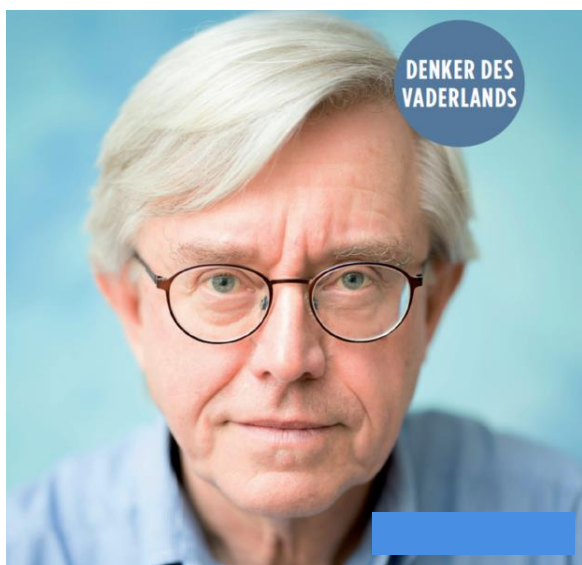
Zeispreuk RR,
redactielid
Wij Zêëuwen
(1956 -)

Bronnen: Citaten.net,
spreukentgeltjes, RR

Symposium 'Hoop doet leven'

Op 22 april organiseert de werkgroep Identiteit en Zingeving van Senioren Brabant-Zeeland een symposium over hoop, veerkracht en vertrouwen. In een kwetsbare tijd als de huidige is hoop houden heel belangrijk. En dat is niet altijd gemakkelijk, want hoe houdt u hoop op de toekomst, op meer menswaardigheid en op een gezond leefklimaat als juist deze zaken onder druk staan?

Veel ouderen zijn daar bezorgd over, ook met het oog op de toekomst van kinderen en kleinkinderen. Tijdens het symposium Hoop doet leven worden vragen gesteld als 'Hoe zorgen we dat we hoop houden?', 'Kunnen we elkaar versterken in vertrouwen en hoop?' en 'Kunnen ouderen – met al hun levenservaring – jongeren helpen bij het vasthouden van hoop?'

Hoop is een geschenk

Tijdens het symposium gaan inspirerende sprekers dieper in op deze vragen. Filosoof en voormalig Denker des Vaderlands Paul van Tongeren spreekt over hoop en hopeloosheid en over geduld en vertrouwen. Juist deze twee helpen om hoop levend te houden. "Het is de kunst om je te laten leiden door je eigen overtuiging over wat goed is", vindt Van Tongeren. "En als je dat doet zou het zomaar eens kunnen dat je daardoor hoop krijgt. Hoop is dan geen motief, maar een geschenk dat we kunnen krijgen als we goed handelen."

Hoop verliezen

Nicolette Hijweege, coördinator van het Centrum Levensvragen in Nijmegen, zal toelichten hoe het volledig verliezen van hoop kan wijzen op een existentiële crisis. Volgens haar is er – naast zielzorg en pastorale zorg – tegenwoordig ook geestelijke zorg voor levensvragen rond hoop en hopeloosheid. De educatieve en interactieve theatergroep Theducater speelt herkenbare situaties waarin hoop, verlies en de zorg daarover worden verkend.

Nicolette Hijweege

Symposium 'Hoop doet leven'

Waar?

Cultureel centrum De Schakel, [Kerkstraat 104, Gilze](#)

Wanneer?

Woensdag 22 april van 10.00 uur tot 15.30 uur

Kosten?

Leden van Senioren Brabant-Zeeland betalen 25 euro, niet-leden 35 euro. Lunch inbegrepen.

Inschrijving

In de ONS stond de volgende verwijzing naar meer informatie en het **aanmeldingsformulier**: [klik hier](#)

Bron: Commissie Zingeving en Identiteit Senioren Brabant-Zeeland.

Algemene Ledenvergadering Heinkenszand én bingo!

Onze Algemene Ledenvergadering werd dit jaar goed bezocht: maar liefst 63 leden waren aanwezig. We begonnen de middag gezellig met een kop koffie en een heerlijke koek, waardoor de sfeer meteen goed zat. Tijdens de vergadering hebben we afscheid genomen van onze penningmeester, Rinus Menheere. Rinus heeft zich jarenlang op verschillende manieren ingezet voor onze vereniging: als voorzitter, als penningmeester én als ledenadministrateur.

Een indrukwekkende staat van dienst. Wij willen hem hiervoor hartelijk bedanken; zijn inzet en betrokkenheid waren van grote waarde. Gelukkig konden we ook een nieuw bestuurslid verwelkomen: Frans Moison is benoemd tot onze nieuwe penningmeester.

We wensen hem veel succes en plezier in zijn nieuwe rol.

Na het officiële gedeelte was het tijd voor ontspanning. In de pauze genoten we van een drankje, waarna er twee rondjes bingo werden gespeeld. Er werden weer leuke prijsjes verloot en verschillende leden gingen blij met een presentje naar huis.

De sfeer was vrolijk en ongedwongen - precies zoals we het graag zien.

Al met al kijken we terug op een gezellige en geslaagde middag.

Tekst en foto: Annelies Martens

Op donderdagmiddag 26 februari rond 12.30 uur verzamelden we ons allemaal op de boulevard bij Pier 7 in Vlissingen. Natuurlijk haalden we elkaar netjes op, zodat niemand hoefde te fietsen tegen de wind in (want ja, de Boulevard, hè).

Met ongeveer 21 man sterk schoven we aan, wat meteen zorgde voor een gezellige drukte aan tafel.

De menukaart had voor ieder wat wils: van een broodje kroket met salade tot een visgerecht en saté maar als je zo om je heen keek, leek het wel een officiële 'kip saté'-bijeenkomst.

De meeste borden waren gevuld met saté of met vis & chips.

Af en toe hoorde je ook iemand zeggen 'Had ik dat maar genomen' - klassiek gevalletje - bordje gluren.

De sfeer was ontspannen en vrolijk. Er werd gelachen en bijgepraat.

Tegen 14.30 /15.00 uur begon iedereen langzaam weer huiswaarts te gaan, maar natuurlijk niet voordat we nog even gezellig hebben nagepraat.

Kortom: goed eten, goed gezelschap en een middag om met een glimlach op terug te kijken.

Dat moeten we vaker doen!

Tekst: Eveline Naber
Foto: Elly Agterberg

Een **heerlijke** middag!

Wat verhalen vertellen

Over Zeispreuken

Sinds januari 2026 leveren Jan en Jopie Minnaard ieder kwartaal drie zeispreuken in het Zuid-Bevelands dialect uit hun boekje 'Kwa, zei bure.' Hoogste tijd om met het begrip zeispreuk een gesprek aan te gaan.

Te hooi en te gras

Niets leuker om te hooi en te gras (=lukraak, zonder systeem) te grasduinen in boeken of op het internet. Ditmaal op zoek naar uitleg over de zeispreuk, ook wel apologisch spreekwoord genoemd.

Wat is een zeispreuk?

Dikwijls wordt een zeispreuk gebruikt om dwaasheden van een ander aan de kaak te stellen. Het is een apologisch gezegde met zelfspot, vaak in de vorm van een bekend gezegde met een ironische toevoeging waarin het woord *zei* voorkomt; een levenswijsheid die vaak gekscherend, schertsend, spottend of relativerend wordt gebruikt.

Apologisch spreekwoord

Apologie betekent verweer of verdediging. In een apologisch spreekwoord becommentarieert en 'verdedigt' iemand zijn eigen handelingen, zoals in: "Alle beetjes helpen", *zei de mug en ze pieste in zee*.

Alle beetjes helpen is een gangbare uitdrukking. Deze wordt uitgebreid: in zee piesen. Niet alledaags gedrag dat om vergoelijking vraagt. Door het opvoeren van een derde persoon (mug) scheidt de taalgebruiker afstand tussen zichzelf en de situatie. Daarom wordt deze vorm vooral gebruikt voor gênante of dwaze situaties. Zodoende is de levenswijsheid van de zeispreuk vaak spottend of werkt de relativering als een mop.

Opbouw

Eerst wordt er iets beweerd of een vraag gesteld (*Ei je verô'gieng*), dan wordt de persoon genoemd die de bewering doet (*zei de zuster*) en daarna volgt een beschrijving van de situatie waar de bewering op slaat (*tegen 't mannetje mie een bulte*).

Op bovenstaande zeispreuk is goed te zien hoeveel een goede illustratie toevoegt; de mop wordt aanschouwelijk in beeld gebracht.

Tom Swifty's

Kent u het tijdschrift *Onze Taal*? Bijzonder de moeite waard, al was het maar vanwege de taalaardigheden op de laatste pagina: *Ruggespraak*. Al in 1985 wordt in *Onze Taal* betreurd dat de zeispreuk nog nauwelijks gebezigd wordt. In datzelfde artikel wordt gewezen op de zogeheten *Tom Swifty's*, waarin door het gebruik van specifieke bijwoorden een extra dimensie aan de zeispreuk wordt toegevoegd.

Een bijwoord geeft informatie over bijvoorbeeld tijd (soms), plaats (daar), manier waarop (ongepast, voortvarend) of graad (heel; heel erg).

Enkele voorbeelden van Tom Swifty's: 'Heeft u geen maatje groter, *zei hij ongepast*'; 'Man overboord, riep de kapitein, *voortvarend*'; 'De volgende dagen blijft het regenen', *zei de weerman droogjes*'.

Wat dacht u van de volgende taalvondsten?
 -Ik heb een aangezichtsverlamming, zei hij *langs zijn neus weg*; -Hardrijders zijn doodrijders, zei de rijinstructeur *ad rem*; - De computer is stuk, zei hij *bits*; - Wat moet jij in die kroeg?, vroeg zij *bars*.

'Ik ben de Venus van Milo, zei zij onhandig'.

Spreuken

'In die Beschränkung zeigt sich der Meister'. Deze uitspraak gaat zeker op voor de mensen die spreekwoorden en dus ook (zei)spreuken gebruiken in hun dagelijks taalgebruik.

Een spreuk is een korte, kernachtige zin die een levenswijsheid, vermaning of waarheid bevat, vaak met een zedelijke, religieuze of didactische strekking. Het Bijbelboek Spreuken behoort tot de wijsheidsliteratuur en wordt traditioneel toegeschreven aan koning Salomo en zijn volgers.

In *'Ken hem in al uw wegen'* vertellen leerlingen die in de jaren 60 op de CSW in Middelburg zaten, over deze spreuk boven de ingang van de kantine. Deze tekst uit Spreuken wordt gevolgd door: 'En hij zal uw paden recht maken'. Het Bijbelboek Spreuken staat in zekere zin vol met spreekwoorden, uitdrukkingen en 'weetjes'. Oudere generaties communiceren graag via spreekwoorden, korte zinnnetjes die als doel hebben om je aan het denken te zetten.

Spreekwoorden

Veel spreekwoorden zijn afkomstig van de Grieken en Romeinen en door de humanist Desiderius Erasmus (1466-1536) in Europa verspreid. Denk aan uitdrukkingen als *'carpe diem'* (pluk de dag) of 'Eén zwaluw maakt nog geen zomer.' De collectie van Erasmus werd gebruikt door de humanisten van zijn tijd. De spreekwoorden werden ingezet voor educa-

tieve doeleinden, verwerkt in literatuur en door middel van vertaling in de volkstaal opgenomen. Ook de Bijbel had, als één van de meest vertaalde en gelezen boeken, een grote invloed op de verspreiding van spreekwoorden.

In de Middeleeuwen ontstonden uit de dagelijkse praktijk veel wijsheden, zoals: 'Men moet hooien als de zon schijnt' en 'Je moet zeilen als de wind waait'. Vanaf de 20e eeuw werden ook veel spreekwoorden uit het Engels vertaald: 'Geen nieuws, goed nieuws', 'Tijd is geld'.

"Spreekwoord-achtige leuzen kunnen in de huidige tijd van computers en internet in luttele seconden de wereld over reizen. Maar blijven ze dan hangen? Als je kijkt naar de creatie van spreekwoorden door de eeuwen heen, kun je zien dat het mogelijk tientallen jaren of zelfs eeuwen duurt voordat een spreuk de status van een spreekwoord heeft bereikt," aldus Wolfgang Mieder, die veel onderzoek deed naar de afkomst van spreekwoorden.

De Zeeuwse zeispreuk

De Zeeuwse zeispreuk is kennelijk plaatselijk ontstaan en maakt deel uit van het Zeeuwse lokale en regionale repertoire.

Aan alles komt een eind, zei de redacteur, en hij zette er een punt achter

Punt.

Rob Rijkschroeff

Kwa zei bure

Zeeuwse zeispreuken

Aolles mie maete,
zei de kleërmaeker
en ie sloeg z'n wuuf
mie d'n ellestok.

30

A 'k 'eweten ao,
wat a 'k vergete was,
zei de leurder
dan ao 'k 't wè mee'enome.

50

Daar moet een ellenlang verhaal achter steken: een kleermaker die z'n meest geliefde maatje met z'n maatstok slaat. Mateloos ongepast. Niet alleen volgens hedendaagse maatstaven.

Wi volk is, is agosie,
zei de visboer
en ie ree z'n karretje
de kerke in.

40

Waar mensen zijn is handel en valt dus geld te verdienen. De visboer zou toch kunnen weten dat Jezus handelaars uit de tempel joeg, omdat het huis van God geen markt-hal mag zijn.

Het lijkt te kloppen als z'n zwerende vinger. Wat de venter stelt, is zo rond als een cirkel. Precies daar zit ook het probleem: de stelling wordt als argument voor zichzelf gebruikt. Er is sprake van een cirkelredenering.

Jopie Minnaard-Verheijke is werkzaam als beeldend kunstenaar.

Daarnaast schrijft zij al vele jaren verhalen in het dialect van Zuid-Beveland.

Jopie en haar man Jan treden vaak op voor allerlei verenigingen en bijeenkomsten.

Jan en Jopie (zij) verzamelden Zeeuwse zeispreuken en gaven deze uit in de bundel Kwa zei bure, voorzien van bijpassende illustraties van Jopie.

De commentaren bij de zeispreuken in Wij Zêëuwen zijn van RR.

De 'stokkenbrigade'

Het is feest vandaag. De wereld heeft haar mooiste jurkje aangedaan. De Westerschelde kabbelt dromerig tegen de dijken van Ellesdieke aan. De wind streelt onze wangen met de zachtheid van een geliefde en de zon verwarmt onze harten.

Elf wandelaars verzamelen zich bij het fort. Elf is het getal van de dwazen maar zoals we kunnen weten ook het getal van de geheimzinnige wijzen.

Acht wandelaars vertrekken voor de lange wandeling richting het westen om langs de inlage weer richting Ellesdieke te gaan.

Drie wandelaars nemen een verkorte route in de buurt van het dorp. En kijken ook uit over de mooie inlage.

Beide wandelingen eindigen in het dorp, langs

het kerkje en voor de drieling nog de plek waar het Versailles aan de Schelde heeft gestaan. Tenslotte vinden we elkaar terug in het Van Hattumhuis, het dorps huis van Ellemieke. Daar worden we ontvangen door Rianne die voor ons een eenvoudige maar zeer smaakvolle maaltijd heeft bereid. Biefstuk of vispastei en ook vegetarisch. Er wordt gezellig gesproken over allerlei zaken. De stemming zit er echt in.

Na een heerlijk toetje van boerenijs met slagroom en chocolade of karamel maken we ons klaar voor het laatste stukje.

Het pad aan de 'achterkant' van Ellesdieke leidt ons nog naar een uitzicht over de polder en dan weer de dijk op naar de parkeerplaats.

Het was goed om weer met een groep vrienden samen te zijn.

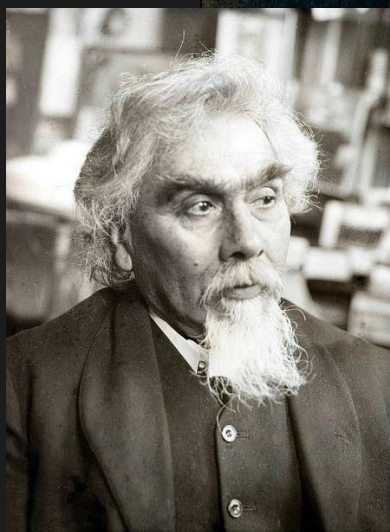
Tekst: Lex Hegie.

Foto's: David Pouwer en Shutterstock.

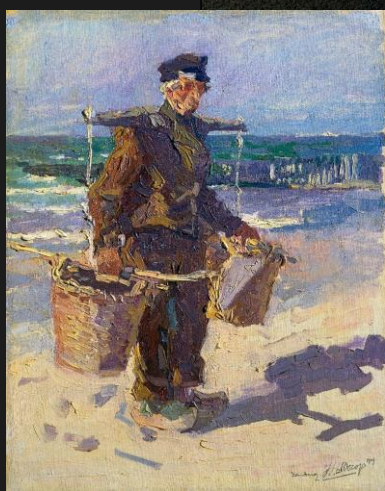

Jan Toorop

*De belangrijkste Nederlandse kunstschilder
van het symbolisme*

Jan Toorop

De schelpenvisser

*Zelfportret in zijn
jonge jaren*

In de rubriek 'Kunst in Zeeland' aandacht voor Jan Toorop, die rond 1900 jaarlijks in Domburg verblijft. Hij werkte samen met een groep bevriende schilders, onder wie Piet Mondriaan.

Onder invloed van de bijzondere lichtval langs de kust (Zeeuws Licht), het grillige duinlandschap en de oude bossen werd Domburg de plaats waar zij inspiratie opdeden om de sensatie van het licht uit te beelden en voelbaar te maken.

Indische wortels

Jean Theodoor (Jan) Toorop, (Poerworedio), ([20 december 1858](#) – [Den Haag, 3 maart 1928](#)) was een van de belangrijkste [Nederlandse beeldend kunstenaars](#) uit de periode 1880-1910.

Aanvankelijk schilderde hij in [impressionistische stijl](#), maar via het [pointillisme](#) ontwikkelde hij zich tot [symbolistisch schilder](#). Ook was hij actief als portrettekenaar en ontwierp hij keramiek, reclame-affiches en boekbanden.

De Nederlandse [art nouveau](#) wordt vaak met zijn werk geassocieerd.

De wilde en geheimzinnige natuur van het oerwoud op Banka, lieten een blijvende indruk na. Zijn vader liet hem kennismaken met het schaduwspel van wangpoppen, waarmee in zijn jeugd de avond kon worden gevuld. Deze ervaringen prikkelden zijn fantasie en inspireerden het spel van bewegende lijnen in zijn symbolische werken. Hij vermengde in zijn symboliek invloeden van het westen met die van het oosten.

Opleiding

Oorspronkelijk was zijn opvoeding op het commerciële gericht, maar zijn artistieke belangstelling bracht hem naar de [Rijksacademie van Beeldende Kunsten](#) te Amsterdam, van 1880 tot 1882, onder leiding van [August Allebé](#), en toen naar de [Academie](#) in [Brussel](#), bij [Jean-François Portaels](#). Zijn verblijf in 1883 te Brussel zou positief bepalend worden voor zijn kunstenaarsvorming.

Te [Machelen](#) deelde hij een tijdlang een atelier met de [symbolistische](#) schilder [William Degouve de Nuncques](#). Met zijn vriend James Ensor trok hij naar Parijs en raakte daar onder de indruk van het pointillisme van Georges Seurat en Paul Signac.

Art nouveau

In Nederland ontwikkelde Toorop zijn lineair idealisme in een religieus gerichte art-nouveaustijl, waarmee hij de richting van het symbolisme insloeg. In 1894 maakte hij een [lithografie](#) voor de [NOF](#) ter promotie van Delftsche Slaolie, waarin de Jugendstil heel sterk tot uitdrukking kwam. Door de bekendheid van deze litho werd art nouveau in Nederland ook wel 'slaoliestijl' genoemd.

Domburg

Jan Toorop brengt in 1896 een bliksembezoek aan Domburg. In 1898 logeert hij er een dag of tien op uitnodiging van kunstenaar Mies Drabbe. Het is het begin van een levenslange vriendschap tussen beide en een langdurige en innige verbintenis van Toorop met Domburg. Hij voert gesprekken met Mies' vader Johan Drabbe, wandelt met Mies door de duinen en de Mantelingen, geeft haar werkaanwijzingen en maakt onder meer een tekening van Mies en haar vader.

Kotje van Toorop

Het Kotje van Toorop was oorspronkelijk een houten paviljoentje in de duinen van Domburg, op initiatief van Toorop in 1912 opgetrokken en bedoeld om er exposities te organiseren voor de badgasten. Vijftien schilders hielden er een spraakmakende expositie met 82 schilderijen, aquarellen en tekeningen.

Het Kotje bezweek echter binnen het jaar tijdens een storm. Een steviger constructie hield het evenmin uit. Nu is Het Kotje, aangepast door architect [Cees Dam](#), opnieuw opgebouwd in het centrum van Domburg en genoemd naar de bekende kunstverzamelaar [Marie Tak van Poortvliet](#).

Bevolking als inspiratie

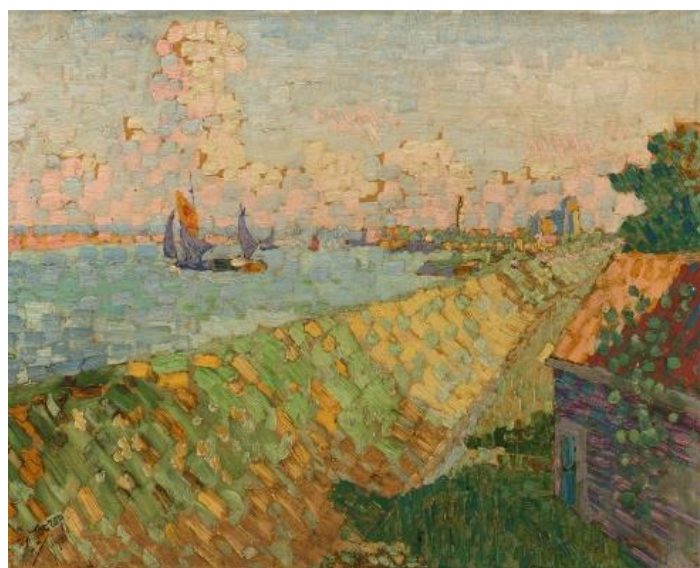
Van 1903 tot 1921 verblijft Toorop jaarlijks in Domburg en speelt hij een centrale rol in Domburg als schilders-dorp. Hij woont en werkt in het pand midden in het dorp aan de Markt. In zijn werk experimenteert hij erop los. Hij laat zich in Zeeland vooral inspireren door de bevolking en hun werk op het land en aan zee. Dit doet hij zowel in schilderijen met losse wilde verfstreken waarin het Zeeuwse licht van de doeken knalt als in tekeningen met een grote spirituele lading, zoals zijn serie Apostel-tekeningen waarvoor Zeeuwse boeren model staan.

Jan Toorop. Apostelen Thomas en Thaddeus.

‘Gezicht op Veere’

Toorop schilderde ‘Gezicht op Veere’ in 1910 op een zonnige dag langs het kanaal van Middelburg naar Veere. Het schilderij emigreerde na de Tweede Wereldoorlog met Nederlandse kunstverzamelaars naar Canada, maar vond in 2023 zijn weg terug. In ‘Gezicht op Veere’ is de invloed van pointillisten als Georges Seurat en Paul Signac – die in hun pointillistische werken typerend stippen en korte verftoetsen combineerden – goed te zien. Het is een voorbeeldig luministisch werk van Toorop, geschilderd op het hoogtepunt van zijn carrière.

Gezicht op Veere.

Bronnen: Jan Toorop – Wikipedia

<https://share.google/0AmMfhQLlcMuj2QbG>

<https://pressroom.gan-baroo.com/press/zeeuws-gezicht-op-veere-van-jan-toorop-na-bijna-80-jaar-terug-op-nederlandse-bodem>

<https://www.mondriaanroute.com/areas/domburg/atelier-jan-toorop>

Samenstelling: RR

Jan Toorop was omstreeks 1885 de meest internationale kunstenaar van Nederland. Via hem kwamen zijn tijdgenoten in aanraking met wat er in België en Frankrijk gebeurde. Werk van Franse tijdgenoten zoals Monet kende men in Nederland nog nauwelijks.

Zie voor meer informatie: <https://jantoorop.com/>

Val preventie

Op 10 maart organiseerde de Heinkenszandse Bond voor Senioren een informatieve en gezellige middag over valpreventie in De Stenge in Heinkenszand. In totaal namen 35 deelnemers deel aan deze bijeenkomst.

We begonnen met koffie en een lekkere koek, waarna Erwin Franse, sportcoach van de gemeente Borsele, de middag opende met een luchtig quizje. Tijdens de presentatie kwamen veel nuttige tips voorbij, zoals het belang van goede schoenen, veilig bewegen in huis en eenvoudige oefeningen om sterker en stabiel te blijven.

De aanwezigen luisterden aandachtig en stelden tussendoor vragen.

In de pauze werd een drankje geserveerd en was er tijd om gezellig bij te praten.

Daarna volgde het tweede deel van de presentatie. We moesten drie vragen beantwoorden en aan de hand van deze antwoorden bekeek Erwin of men in aanmerking kwam voor een cursus valpreventie die ook door de gemeente Borsele wordt aangeboden. Het was een leerzame én gezellige middag. Iedereen ging met nieuwe inzichten en een goed gevoel naar huis.

Tekst: Annelies Martens.

Foto's: Shutterstock en Annelies Martens.

De gedenksteen voor Murali, geplaatst in 1912.

Zo ziet het monument als eerbetoon voor Murali er nu uit, vervallen en door gras overgroeid.

April is de "Gras Maand", de maand waarin het gras ontspruit

Ja, zo was het vroeger, toen waren de winters nog heel koud en begon de lente in april. Maar dat is niet meer, de klimaatverandering heeft ons hele weerpatroon in de war gemaakt. Tot nu toe zijn daar de gevolgen voor ons land nog niet zo ernstig geweest, we zien in andere delen van de wereld natuurramp na natuurramp gebeuren. Agrariërs zullen zeggen dat het ook in Nederland niet altijd zo gunstig is geweest. Extreme droogte of juist veel te veel water op het land. Maar voor ons, 'gewone' mensen pakt het eigenlijk best goed uit. Milde winters goed voor ons energiegebruik, warme zomers om lekker buiten te vertoeven. We zullen er aan moeten wennen en onze voorzorgsmaatregelen nemen. Wateropslag om te veel aan water te kunnen bewaren voor droge periodes, warmte van de zomer ondergronds bewaren voor de winter enz. Maar wat wanneer het weer hier nog extremer wordt, zijn we daar op voorbereid? Ik behoor ook tot de 'grijze koppies' en maak mij net als u zorgen, zorgen hoe het in de toekomst voor onze kinderen zal zijn of voor hun kinderen.

Ik doe weer even een stapje terug in de tijd, toen er nog Elfstedentochten waren. Begin jaren 1900 toen mensen het over het algemeen slechter hadden, heel hard moesten werken, hele lange dagen maakten onder slechte arbeidsomstandigheden. Kinderarbeid en grote armoede.

Ik kom vaak in de schuren van oude Zeeuwse boerderijen en probeer me dan voor te stellen hoe het er vroeger in die agrarische bedrijven aan toe ging. Op die oude foto's staan boerenarbeiders voor hun boerderij, je ziet ze op de foto's nooit lachen. Ik denk ook niet dat er toen veel te lachen viel. Wanneer ik in zo'n oude schuur loop kan ik me er niks van voorstellen, ik heb het niet mee gemaakt.

Statig met z'n allen voor de boerderij op de foto, maar lachen? Ho maar.

In die tijd was de angst voor overstroming in Zeeland ook nog groot. De dijken werden vanaf het jaar 1000 met de hand aangelegd, eerst nog door de monniken uit Antwerpen, maar later moesten de bewoners van het laaggelegen Zeeuwse land het nog zelf doen. Het werk werd gedaan uit lijfsbehoud, want de geschiedenis kende vele vloeden. Overal in het Zeeuws land is nog te zien hoe men eeuwenlang probeerde het land droog te houden. Onze bloemdijken zijn daar een voorbeeld van, maar ook de restanten van de vele doorbraken zijn nog te vinden in de weeltjes en kreken in het Zeeuwse land. Een van de mensen die zich hebben ingezet om het land droog te houden wil ik hier toch even noemen:

Uit Zeeuwse ankers:

Robert Rudolf Lodewijk De Muralt startte zijn loopbaan in Nederlands-Indië, als ingenieur van de Waterstaat van 's Lands Burgerlijke Openbare Werken.

Vervolgens kwam hij naar Schouwen. Van 1903-1913 was hij hier hoofd Technische Dienst van het waterschap. De Muralt had al een systeem van zeeglooi-

Werken aan de Muraltmuur aan de Oosterschelde begin vorige eeuw.

ingen van gewapend beton op zijn naam staan. Deze waren veel goedkoper dan de gangbare basaltglooiingen. Die betonnen glooiingen doorstonden de stormvloed van 1906 en 1911 vrijwel zonder schade. Net als na de stormvloed van 1808 besloot men na de vloed van 1906 tot een algemene dijkverhoging.

Ook nu kwam De Muralt met een goedkope, betonnen oplossing. Hij ontwikkelde de **muraltmuurtjes**: een alternatieve dijkverhoging, waarvoor je het dijklichaam niet hoefde te verbreden. Een enorme besparing.

Tussen 1906 en 1935 werd in Zeeland ongeveer 120 kilometer zeedijk van dergelijke muurtjes voorzien. Dit was ongeveer een kwart van alle Zeeuwse zeedijken in die periode!

De auteur, Peter Boelee, bovenop het monument bij de Rattekaai.

Vrijwilligers maakten in 2015 het monument nog schoon.

Het is daarom jammer dat het monument dat hij als eerbetoon voor de uitvinding van de “Muraltmuur” heeft gekregen, er zo slecht bij ligt. Het is te vinden op de kop van de dijk bij het oude getijdenhaventje “Rattekaai”. Menige polder is tijdens de Watersnood droog gebleven dankzij deze Muraltmuurtjes en daarvoor verdient hij alle eer. Misschien kunnen we een crowdfundingactie opzetten om dit monument te herstellen? Wil je me daarbij helpen meld je dan aan bij de redactie.

Tekst: Peter Boelee.

Foto's: Peter Boelee en Wikipedia.

Peter Boelee begon in 1973 als ‘oppasser’ op de afdeling ‘vissen-reptielen’ in Diergaarde Blijdorp. In 1985 werd hij de eerste beheerder van het nieuwgebouwde dierenasiel in Goes.

Vanaf 2007 is Peter in opdracht van de Provincie Zeeland begonnen met maatregelen om de steenuil op Zuid-Beveland en Walcheren te behouden. Na zijn pensionering in 2016 is hij met succes doorgegaan; de populatie is verdrievoudigd.

Peter is ‘vogelringer’ van het Vogeltrekstation en ringt steenuilen, kerkuilen en torenvalken. Ook ringt hij gerevalideerde vogels voordat ze vanuit de vogelopvang worden losgelaten.

Sinds 2019 schrijft Peter over zijn natuurbelevissen in de Huis-aan-Huisbladen in Midden-Zeeland.

Dat was wat het was

Steeds vaker herbeleef ik die middagen waarop ik door een grammofonplatenzaak dwaal en mijn hand af en toe een lp vastgrijpt. Tegenwoordig scharrel ik op een vergelijkbare manier in een kringloopwinkel óf over het internet. Soms random, soms doelgericht.

Plots bevind ik me op een blog van iemand die zich Songcatcher noemt. Hij beschrijft -zoals hij dat noemt- liederen waarin je bezieling hoort, waarin de zanger of zangeres er vol passie en hartstocht voor gaat. Met lef en originaliteit. Een lied waarin een verhaal wordt verteld en dat met verve wordt gebracht. ‘Dat leidt tot muziek die sprankelt en schittert. Muziek die je raakt en een emotionele reactie oproept.’

Zo beschrijft hij ook een ontroerend nummer dat Herman van Veen zong als toegift bij zijn show in Carré in 1976. Inderdaad: vijftig jaar geleden. Op het eind van een twee uur durende show was het de hoogste tijd voor wat verstillings. Het lied -op Youtube te beluisteren- heet: ‘Te hooi en te gras’. Meer dan de moeite waard, niet alleen vanwege de performance van de toenmalige jonge dertiger. Sta vooral stil bij het poëtische verhaal.

***Als dit op een gedicht lijkt,
dan komt dat door jouw ogen,
die blauwer worden als je praat
over zeemeeuwen en aardbeienjam.***

Een moment, een gevoel, een beeld.
Een dichter zet het om in taal.
Het geheel roept emoties op en krijgt betekenis. De persoonlijke beleving van de poëet wordt universeel herkenbaar. Taal wordt muziek; de lezer verandert in een luisteraar.

Waardoor zouden haar ogen blauwer worden als zij praat over aardbeienjam en zilverkleurige zeemeeuwen? ‘Hoe dan?’, zouden onze kleinkinderen zeggen. Omdat dat nou juist potentiële ingrediënten zijn voor een poëtische tekst, zou het grootouderlijk antwoord kunnen zijn.

Te hooi en te gras, dat was wat het was

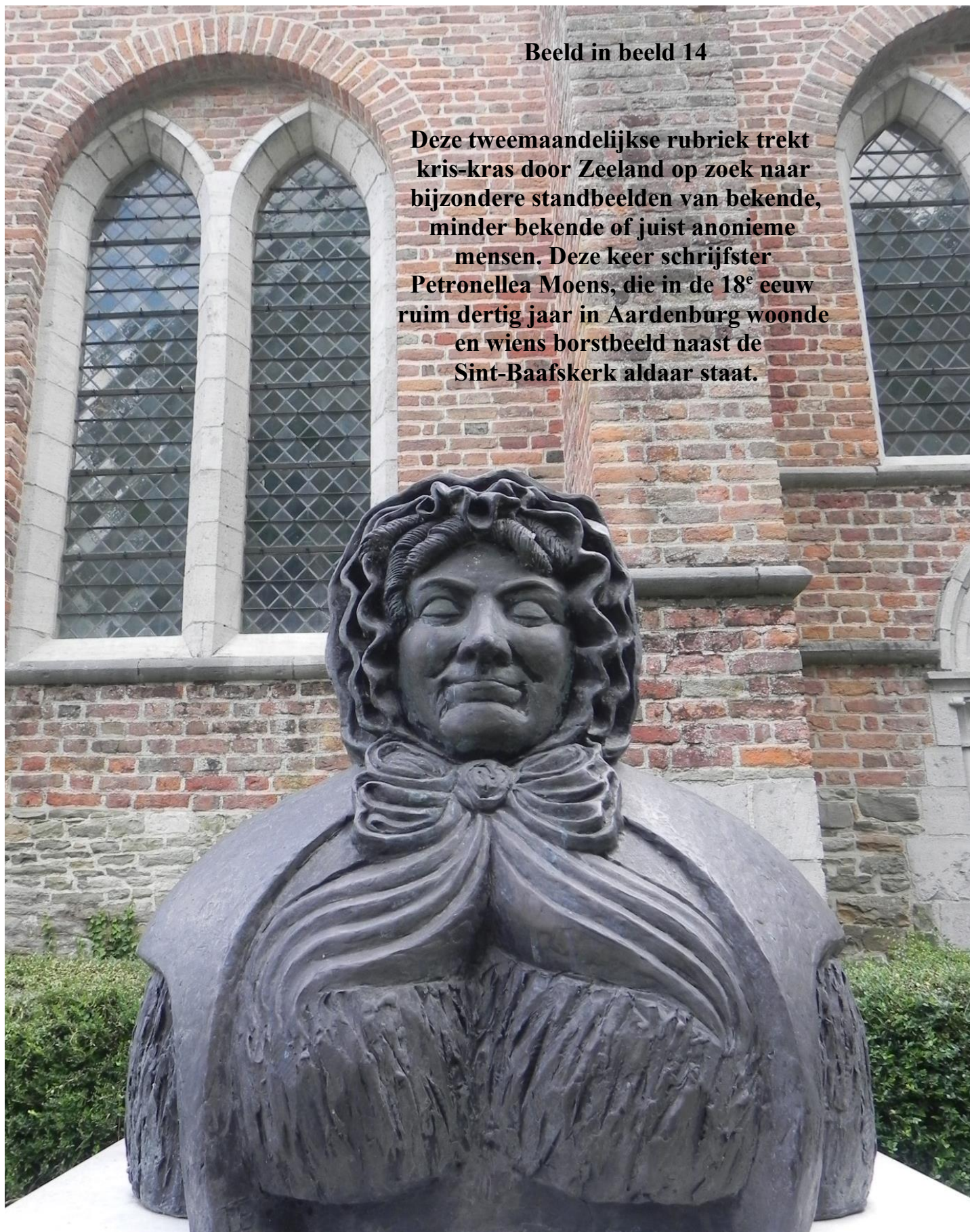
Zoals in de coupletten het verhaal wordt verteld, zo toont het refrein de kern. In het lied ‘Te hooi en te gras’ zit dat vooral in het moment van samenzijn dat een eeuwigheid lijkt te duren. Vanwege het gelukkig gevoel dat ontstaat uit toevalligheden. ‘Samen lopen van omstandigheden’ noemt Herman van Veen dat simpelweg. Hét is er zomaar ineens, uit het niets. Er zit geen vooropgezet plan achter. Toeval lijkt dan toch ineens te bestaan.

***Samen bramen plukken
Samen schuilen onder een jas
Samen lopen van omstandigheden
Te hooi en te gras
Dat was
Wat het was***

Rob Rijkschroeff is ruim veertig jaar werkzaam geweest in het onderwijs als leraar Nederlands en Mens & Religie. Hij leest, mijmert en schrijft graag over zingeving, identiteit en spiritualiteit.

Beeld in beeld 14

Deze tweemaandelijks rubriek trekt kris-kras door Zeeland op zoek naar bijzondere standbeelden van bekende, minder bekende of juist anonieme mensen. Deze keer schrijfster Petronellea Moens, die in de 18^e eeuw ruim dertig jaar in Aardenburg woonde en wiens borstbeeld naast de Sint-Baafskerk aldaar staat.

Petronella Moens, Aardenburg

Van eeuwenoude literaire kopstukken zoals Betje Wolff, Aagje Deken en Willem Bilderdijk klinken de namen ons nog steeds bekend in de oren. Maar schrijfster Petronella Moens, die met al deze grootheden omging, door hen Pietje werd genoemd en misschien wel productiever was dan die drie bij elkaar? Ze wordt niet meer gelezen, ze lijkt vergeten. Maar... zo niet in Aardenburg!

Poëzieprijs

Petronella werd in 1762 in Friesland geboren als tweede dochter van een predikant. Vader werd een paar jaar later in Aardenburg beroepen en hij ging. In Aardenburg overleed zijn vrouw bij de geboorte van het kind na Petronella. De drie zusjes Moens werden toen vooral ondergebracht bij familie.

Op 23-jarige leeftijd won Petronella een Amsterdamse poëzieprijs en toen ging het snel; ze werd een veelgelezen schrijfster van romans, kinderboeken, gedichten en essays/kritieken. Petronella richtte ook een politiek tijdschrift op: *De Vriendin van 't Vaderland*.

Ze trouwde niet en bleef tot de dood van haar vader in 1803 in Aardenburg wonen, maar ook af en toe in Bergen op Zoom. Daarna woonde ze bij familie in Den Haag, Dordrecht en ten slotte in Utrecht, waar ze in 1843 op 81-jarige leeftijd overleed.

Schrijfjuffrouw

Voordat we een belangrijk biografisch gegeven behandelen, kijken we eerst goed naar de grote foto van het beeld. Wat valt u op? Het zullen ongetwijfeld de ogen zijn. Ogen van standbeelden zijn sowieso lastig; om er leven in te brengen lijkt me een van de moeilijkste taken van een beeldhouwer. Vaak komen de ogen dan ook doods over.

Dat is misschien wel de reden dat de beeldhouwer de ogen van Petronella dicht heeft gedaan, zodat duidelijker wordt dat het Petronella aan gezichtsvermogen ontbrak. Als vierjarig meisje werd Petronella getroffen door de kinderpokken in combinatie met roodvonk en koorts. Het was kantje boord, maar ze herstelde, alleen bleef ze haar verdere leven zo goed als blind. Daardoor was ze hulpbehoevend, hoewel ze zo onafhankelijk mogelijk in het leven stond.

Ze stond bekend als een doorzetter, ook nog gezegend met een fabelachtig geheugen. Haar vaste gezelschap toen ze eenmaal volwassen was, bestond uit een dienstbode en een zogeheten schrijfjuffrouw, aan wie ze haar teksten dicteerde.

Utopische roman

Heeft haar woonplaats Aardenburg – ze woonde er grofweg van haar 2^e tot haar 39^e jaar – een stempel gedrukt op het enorme oeuvre van Petronella? Dat zou te sterk uitgedrukt zijn, maar Petronella gaf wel blijk van een warme band met haar stadje. Ze schreef *Eerkrans voor Aardenburg* en een tijdschriftartikel over haar woonplaats. Een boektitel van haar uit 1817 is heel bijzonder: *Aardenburg of De onbekende Volksplanting in Zuid-Amerika*. We zouden het nu een utopische roman noemen. Het gaat over het pioniersbestaan in een denkbeeldige – en geïdealiseerde – multiculturele kolonie in Zuid-Amerika.

Het is een ideeënroman, waarin Petronella al haar opvattingen over liefde, vriendschap, politiek, opvoeding, slavernij en godsdienst uit de doeken doet. De fictieve kolonie is genoemd naar Aardenburg, het stadje van haar jeugd. Het werk is in 2001 opnieuw (bewerkt) uitgegeven, met een uitgebreide inleiding. Een jaar eerder verscheen een vuistdikke biografie over Petronella. Beide boeken zijn van de hand van Ans Veltmanden Bos en op beide omslagen prijkt het Aardenburgse beeld.

Portret van Petronella Moens, waarop ze een brillette draagt (bron: A.J. Veltman-van den Bos, Petronella Moens – De vriendin van 't vaderland, Nijmegen 2000).

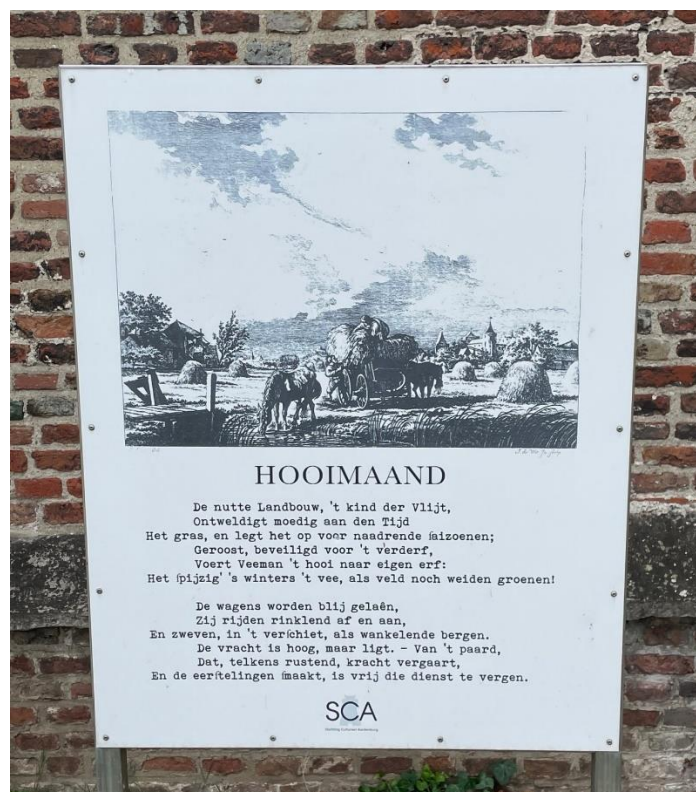
Prots en frutsels

Het bronzen beeld met de gesloten ogen is gemaakt door Ineke Ekkers en werd in mei 2001 naast de Sint-Baafs- of Sint-Bavokerk onthuld. De beeldhouwster helpt ons op haar website met het duiden van haar kunst: 'Een psychologisch portret van een complexe vrouw met een veelheid en een mengeling van emoties, die met de volheid van haar gemoed zeer manifest breeduit en onverzettelijk aanwezig is. Binnen de massiviteit en abstractie van de grote vorm

verwijzen de nogal uitbundige prots en frutsels naar de voor ons wat tijdgebonden aandoende overdadige en vaak bombastische stijl van uitdrukken.' Toch zal Petronella vast wel blij zijn geweest met het beeld...

Ommegang

Petronella's borstbeeld staat in de nabijheid van haar eigen werk, want rond de prachtige kerk staan zeven panelen met Petronella's maandgedichten, voorzien van een fraaie afbeelding: de Petronella Moens Ommegang. De kerk, waarvan de oudste delen 10^e-eeuws zijn, is zonder meer een bezoekje waard, ook vanwege de permanente expositie over Petronella, maar u moet even wachten tot begin mei, dan is de kerk weer overdag geopend (niet op zondag en maandag). Petronella besloot haar gedicht 'Aan mijn kindschheid' uit 1819 met de regel: 'Mijn Aardenburg, 'k vergeet u niet!' Wanneer u ter plekke bent geweest, de kerk en het beeld hebt bekeken en de ommegang hebt voltooid, hoor ik u dat ook wel zeggen!

'Hooimaand' (juli), een van de zeven gedichten van de Petronella Moens Ommegang rond de SintBaafskerk. De gedichten verschenen in De Twaalf maanden des jaars in dichtelijke bespiegelingen (1810).

Tekst en foto's: Arend van der Wel.

Schoonmaak in Philippine

In het kader van het komend voorjaar heeft Senioren Philippine op 10 maart 2026 een voorlichtingsmiddag georganiseerd betreffende schoonmaakmiddelen van MASTA Cleaning. Een Europees werkend bedrijf met eigen productiestraten in België.

De voorzitter opende om 14.00 uur de demonstratie, maar we begonnen natuurlijk eerst met koffie/thee en een versnapering aangeboden door MASTA.

Hierna nam de demonstratrice Vicky het woord over en gaf zij deskundige uitleg over alle schoonmaakmaterialen uit het assortiment van Masta.

Haar voorlichting was zeer duidelijk en zij beantwoordde vervolgens alle gestelde vragen.

Na alle bestellingen opgenomen te hebben en een tombola(loterij) ging eenieder om 16.30 uur huiswaarts.

Ondanks het feit dat Senioren Philippine een geëmancipeerde seniorenvereniging is, waren er toch geen heren aanwezig op deze gezellige middag.

Tekst: Ben Vlegels.

Foto's Ben Vlegels en MASTA

Meer informatie? Kijk op www.masta.be

KBO HULST naar Antwerpen voor het **Oosterweelproject** en **Red Star Line**

De Oosterweelverbinding

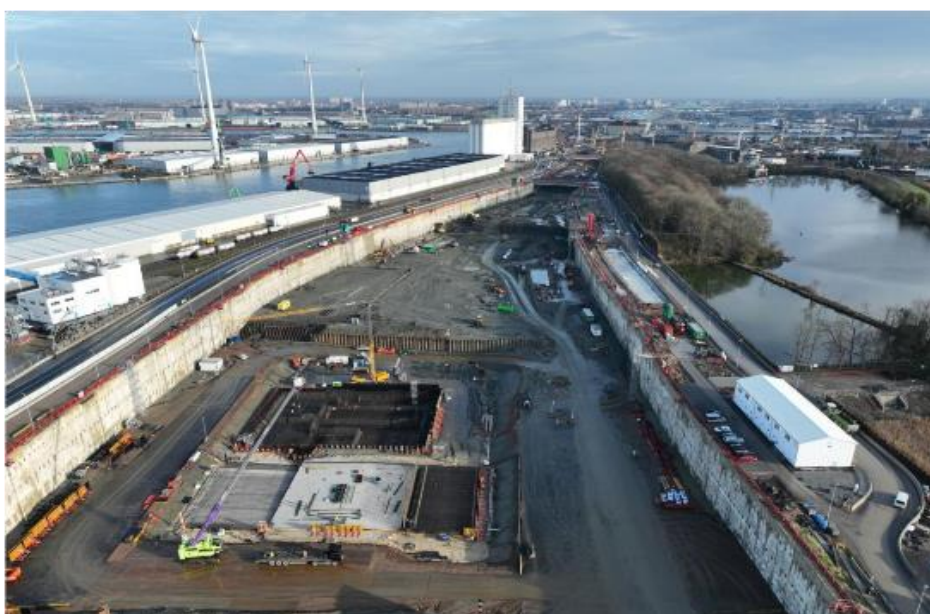
Met prachtig lenteweer gaan we aan boord voor de excursie/rondvaart door het gigantische project. De Oosterweelverbinding is een verbinding in aanleg in Antwerpen met, onder andere, een Scheldetunnel voor autosnelweg- en voor fietsverkeer.

Veel wegen, tunnels en viaducten komen ondergronds te liggen. De bedoeling is om de daarbij bovengrondse vrije ruimte in te richten voor natuur en recreatie, geluidschermen en groene bermen.

Een indrukwekkend onderdeel is het afbreken van de bestaande Ring in Deurne en Merksem (aan het sportpaleis.)

De naam Oosterweel is ontleend aan een verdwenen Vlaams polderdorp ten noorden van de stad

Antwerpen uit 1210. De eerste vermelding van Oosterweel stamt 1210.

In 1567 vond hier 'De Slag bij Oosterweel' plaats, een gewapend treffen op 13 maart 1567, aan het begin van de Opstand in de Nederlanden.

Deze slag wordt door historici beschouwd als het begin van de Tachtigjarige Oorlog.

In 1929 werd de gemeente Oosterweel afgeschaft. Daarom werden in 1958 vrijwel alle gebouwen afgebroken. Enkel de Sint-Jan-de-Doperkerk is nog bewaard en is sinds 1994 een beschermd monument.

Waar houdt het op?

De Oosterweelverbinding wordt al enkele jaren aangekondigd als 'de werf van de eeuw'. Omwille van zijn schaal (kosten geraamd op 10 miljard Euro) en vele kennisdomeinen is het een uniek project. Oorspronkelijk was het plan om de verkeersproblemen op te lossen door middel van: Een 2,4 km lange

dubbeldeks tuibrug boven de havens De Lange Wapper. Dit plan werd in 2009 na veel protest en een referendum geschrapt en werd vervangen door een alternatief tracé met tunnels zoals de Oosterweeltunnel en de Scheldetunnel.

Er staan meerdere standbeelden van Lange Wapper in Antwerpen.

Spectaculair onderdeel, een unieke operatie

Op vrijdag 30 mei 2025 is begonnen met watertransport van het eerste van acht immense tunnel-elementen voor de Scheldetunnel in het project. Elk goed voor zo'n 60.000 ton en 160m lang. Het transport, vanaf de dijk te zien, ging via de Schelde naar Antwerpen.

Vanaf juli 2025 werden deze delen in de Schelde afgezonken en aan elkaar gekoppeld om de Scheldetunnel te vormen.

Dat is nu gerealiseerd. Voorwaar, een zeer indrukwekkend project.

De werken zijn begonnen in 2018 geplande voltooiing 2033.

Rondvaart door de haven van Antwerpen

Na Oosterweel vaart ons schip door de haven van Antwerpen. We bezichtigen de bedrijvigheid in de haven en de dokken. Op dit moment zijn er bijna vijftig dokken in de Antwerpse haven.

Georganiseerd naar soort producten zoals b.v. citrusfruit, kunstmest etc. Het prachtige weer maakt dit tot een waar pleziertochtje.

Na de rondvaart gaan we naar restaurant COLMAR in Wezenberg voor de "lunch". Dat blijkt echter een copieus buffet met soep, voor- en nagerechten à volonté en keuze uit 4 royale hoofdgerechten. Ook de dranken: fris, bier, wijn, rosé zoveel je wilt. En allemaal gratis en inbegrepen. In één woord grandioos.

Het Red Star Museum

Na de lunch bezoeken we het Red Star Museum. Dit vertelt het verhaal van emigranten en gelukszoekers in de jaren 30 onder de titel: Miljoenen mensen, één droom.

Een bewogen reis in het voetspoor van de landverhuizers.

Het museum brengt verhalen van de Red Star Line periode tot nu. Over mensen op zoek naar geluk en een beter leven op een andere plek. We ontdekken de verhalen beetje bij beetje in de verschillende museumzalen in 'De Loods': de oude bagageloods van de rederij. We zijn getreden in de voetsporen van landverhuizers en hebben ons ingeleefd in hun enthousiasme en angsten, hun spanning en onzekerheid van het avontuur waaraan ze zijn begonnen.

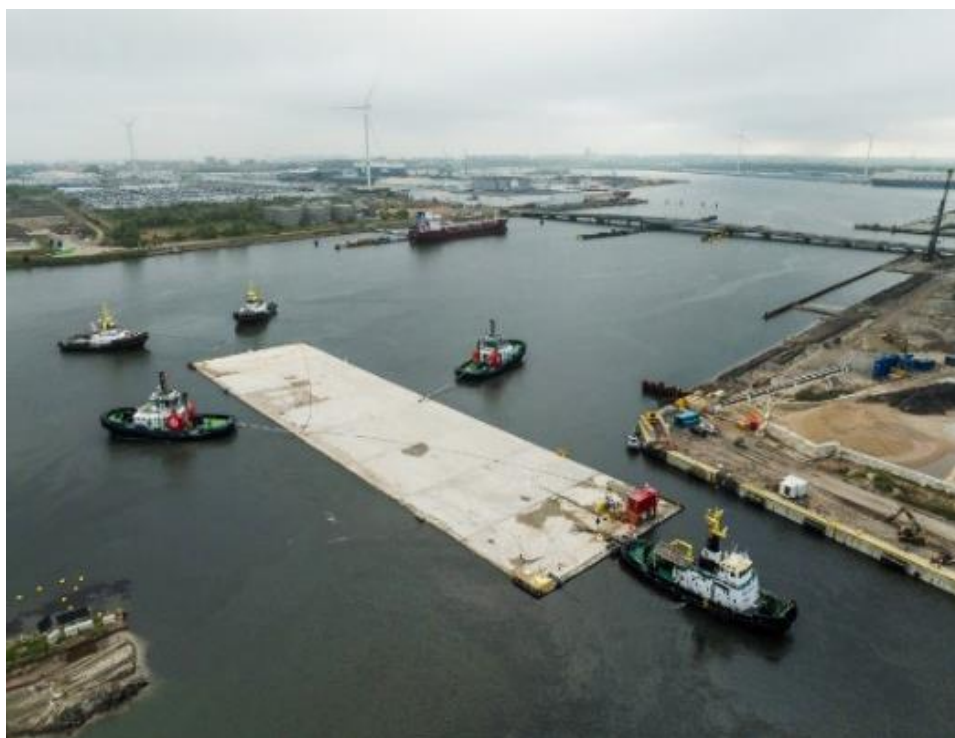
De ontsmettings- en keuringsrituelen deden ons denken aan tijden die toen nog moesten komen. Een thema actueel als altijd en zo oud als de mensheid.

Het Red Star Line Museum koestert en bewaart de geschiedenis en gaat uit van persoonlijke verhalen van migranten. Meerdere originele manuscripten van de migranten zijn nog beschikbaar.

Niet iedereen in de groep vond dit museum even interessant. Het zij zo.

Tekst en foto's:

Walther a.e. van Acker

Hersenspinsels

Aan- rom- me- len

Er zijn uitdrukkingen in onze Nederlandse taal die aangeven dat er activiteiten zijn die zo maar af en toe worden georganiseerd. Zo is in de middeleeuwen de uitdrukking ontstaan dat een activiteit “te hooi en te gras” werd georganiseerd.

Speurend op het wereldwijde web kwamen we de volgende omschrijving tegen: "Te hooi en te gras" betekent dat iets slechts zelden, onregelmatig of op willekeurige momenten gebeurt. Dat ze dus “soms” georganiseerd werden/ worden.

Het is al een hele oude uitdrukking, want hij stamt uit de middeleeuwen en uit de woorden hooi en gras kunnen we opmaken dat die afstammen van de boerenwereld. Maar ze werden ook gebruikt voor zaken die niet onder het boerenleven vielen, maar wel twee keer per jaar werden georganiseerd.

In onze hedendaagse tijd wordt de uitdrukking nog vrij veel gebruikt, maar dan niet alleen in de “boerenbetekenis”.

Een voorbeeld: het carnaval in Nederland wordt in zijn algemeenheid niet zomaar hier en daar in verschillende maanden georganiseerd. Maar op vaste data, die per jaar kunnen verschillen.

Het carnaval wordt dus niet “te hooi en te gras” georganiseerd. Maar dat kan wel zijn als het 750-jarig bestaan van een stad of dorp wordt herdacht en gevierd. Dat is dan een gebeuren dat “te hooi en te gras” wordt gehouden, want het komt niet terug. En als het wel terug komt, betekent dit dat dan een hogere ouderdom wordt gevierd.

Dan kun je zeggen dat het ‘tig-jarig’ bestaansfeest van een stad of dorp “te hooi en te gras” wordt herdacht en gevierd.

Op het wereldwijde web wordt er nogal een en ander “te hooi en te gras” uitgelegd over deze uitdrukking, maar je moet geen feestneus daarbij gebruiken, want dan heb je kans dat je “hooi en te gras” diverse soorten uitleg over deze term voor ogen krijgt.

En bovenstaande is eigenlijk alles wat ik met mijn “lekenneus” kon verwerken in dit korte spinsel. En volgens mij is dat ook “te hooi en te gras”.

En of je wat ik hierboven heb geproduceerd “aanrommelen” kunt noemen, is ook maar de vraag.

Augustinus

Digitale nalatenschap

Op 5 maart waren er 37 leden van Senioren Goes aanwezig bij de lezing over de digitale nalatenschap. Docent Hein van Lent van Senioren Brabant-Zeeland nam ons allereerst mee in de ontwikkelingen van het digitale landschap.

Ook wij als senioren nemen hierin steeds meer deel. We zetten nogal wat gegevens op het wereldwijde web.

Het is dan ook niet meer dan logisch dat bij overlijden er iets met deze gegevens moet gebeuren. Maar daar moet je in feite voor het overlijden al over nadenken. Immers, weten de nabestaanden wat je allemaal hebt uitgespookt op het net?

Zeker als er nog geld mee gemoeid is; abonnementen, openstaande rekeningen of bestellingen of misschien wel bitcoin wallets.

Maar ook over de privacy moet nagedacht worden. Wat wil je dat de nabestaanden wel of niet bewaren, welke accounts moeten opgezegd worden?

Identiteits-fraude met gegevens van overledenen komt meer voor dan we denken.

Hein gaf ons diverse inzichten over de problemen en tips om via een stappenplan je nabestaanden een handvat te geven hoe zij met je digitale nalatenschap om moeten gaan. Het was een leerzame middag.

Tekst Theo Snel, Foto's Wim Copper en Shutterstock

Data Na De Dood

**Wat doe jij met alles wat online achterblijft als je overlijdt?
Denk erover na, praat erover en regel het!**

Digitale nalatenschap is groter dan je denkt!

85% van alle Nederlanders heeft hun digitale nalatenschap niet op orde, sterker nog, 70% heeft er nog nooit van gehoord.

Wat gebeurt er dan met alle appjes, mails, foto's en sociale media als je doodgaat?

Wie heeft toegang, moet alles verwijderd worden of mogen mensen het inzien? En zo ja, wie?

Als je niets bespreekt of regelt, komt het bij je nabestaanden te liggen. Als die niet weten wat er aan accounts en data is, hoe ze erin kunnen en bovenal: wat je ermee zou willen, is dat een complexe zoektocht. Doe je niets, dan staat alles voor altijd online en ligt identiteitsfraude op de loer.

Wensen

Heb je wel eens nagedacht over hoe je herdacht zou willen worden als je overlijdt? Laat je je sociale media-profiel omzetten naar een in memoriam-pagina? Wie vertel jij wat je wensen zijn en hoe krijgt diegene toegang tot je laptop, smartphone en accounts?

Dat is best veel om over na te denken. Wat je ook wilt: het gaat niet vanzelf. Als je niks doet, blijft alles voor altijd online staan. En dat is geen goed idee. Lees hier [vier redenen om je digitale nalatenschap te regelen](#).

4 redenen om je digitale nalatenschap te regelen

Je digitale nalatenschap regelen? Waarom zou je? De dood is nog ver weg en je hebt het veel te druk om hier tijd aan te besteden. Toch? We hebben vier redenen op een rijtje gezet om het tóch te regelen.

Reden 1: privacy

Vanuit privacy-perspectief is het prettig om zelf te bepalen wat van jouw digitale nalatenschap voor wie zichtbaar en toegankelijk is, en wat niet. Wie mogen je foto's zien? En wie mag je mails lezen? Staan er apps op je smartphone die je nabestaanden niet mogen inzien? Sommige mensen wijzen om deze reden iemand aan die de inhoud na overlijden eerst moet filteren voordat anderen het mogen inzien.

Reden 2: ontzorg je nabestaanden

Voor je nabestaanden is het prettig als zij weten hoe ze toegang krijgen tot jouw apparaten en data (voor zover jij dat wilt). Maar daarmee ben je er nog niet. Naast het verkrijgen van toegang, kost het veel tijd en energie om te bepalen wat er precies mee moet gebeuren. Wat zijn de wensen en grenzen van de overledene? De periode na een overlijden is voor hen een drukke en emotionele tijd, dus als je ze dit uit handen kunt nemen, ontzorgt dat hen.

Reden 3: voorkom identiteitsfraude

Ook met het oog op veiligheid is het van belang dat niet alle data en accounts onbeheerd online blijven staan na overlijden. Er zijn jaarlijks duizenden aangiftes van identiteitsfraude met gegevens van overleden personen. Zo gebeurt het dat met gegevens van een overledene online producten worden besteld.

Reden 4: tegen energieverpilling

Er komt steeds meer aandacht voor je digitale voetafdruk of footprint want met alles wat we online doen en achterlaten, kost energie, met als gevolg een hogere CO₂-uitstoot. Denk bijvoorbeeld aan het stroomgebruik van apparaten, maar ook zoekopdrachten via Google of ChatGPT. En alles wat je opslaat in de cloud komt in energie-slurpende datacenters te staan.

Vanuit het perspectief van duurzaamheid is het dus ook goed als gegevens niet oneindig online blijven staan, omdat dit enorm veel energie kost.

Grenzen

Misschien wil je helemaal niet online herdacht worden en ga je voor CTRL-ALT-DEL. Wat zou je écht niet willen? Er is steeds meer mogelijk: een chat-bot maken van een overledene, rouwtherapie door te videobellen met een overleden dierbare, of een VR-omgeving waarin je een overleden vriend of vriendin kunt ontmoeten.

Of iets dichter bij huis: misschien vind je het maar niks als je nabestaanden je Whatsapp- of Signal-gesprekken lezen of de foto's op je smartphone bekijken. Waar ligt voor jou de grens? Denk er eens over na, bespreek het en regel het.

Zie ook www.datanadedood.nu

Welke voeding is het beste bij griep?

Griep hakt erin. U voelt zich moe, rillerig en hebt vaak weinig trek. Toch is juist in deze periode goed eten en drinken belangrijk. Niet ingewikkeld of streng, maar afgestemd op wat uw lichaam aan kan. Met de juiste keuzes helpt u uw herstel een handje.

Blijf voldoende drinken

Bij griep verliest u ongemerkt veel vocht, bijvoorbeeld door koorts of zweten. Regelmatig drinken is daarom essentieel, ook als u geen dorst heeft. Water is altijd goed. Warme dranken, zoals kruidenthee of een kop bouillon, zijn vaak extra prettig voor de keel en geven wat comfort. Alcohol en sterke koffie kunt u beter even laten staan, die drogen uw lichaam juist uit. Een handig ezelsbruggetje: drink liever vaak een beetje dan in één keer veel.

Eet licht en makkelijk verteerbaar

Uw lichaam is druk bezig met herstellen. Zware maaltijden kosten dan onnodig energie. Lichte voeding werkt vaak beter. Soep is een klassieker, en niet voor niets: het levert vocht, zout en voedingsstoffen en is zacht voor uw maag. Ook gekookte groenten, rijst, havermout of een geroosterde boterham zijn goede keuzes. Kleine porties verspreid over de dag zijn vaak prettiger dan drie grote maaltijden.

Vergeet de eiwitten niet

Eiwitten helpen uw lichaam bij herstel en het behoud van spierkracht, vooral als u wat langer ziek bent. Denk aan peulvruchten, kip, vis, eieren of tofu. Yoghurt of kwark kan ook fijn zijn, zeker als vast eten

even tegenstaat. Deze producten zijn zacht, voedzaam en makkelijk weg te krijgen.

Vitamines als steun in de rug

Groenten en fruit leveren vitamines en mineralen die uw weerstand ondersteunen. Citrusfruit, kiwi's, paprika en groene bladgroenten zijn goede voorbeelden. Heeft u zin in iets warm? Gemberthee of een snufje kurkuma door uw eten kan prettig aanvoelen. Het zijn geen wondermiddelen, maar ze kunnen nét wat verlichting geven.

Weinig eetlust? Dat is normaal

Het is heel normaal dat u tijdens griep weinig trek heeft. Dwing uzelf niet. Begin klein. Een kom kippensoep, wat havermoutpap of een cracker met licht beleg kan al voldoende zijn. Soms helpt het om iets te eten dat warm ruikt en er aantrekkelijk uitziet. Dat nodigt meer uit dan een volle, koude maaltijd.

Luister naar uw lichaam

Iedereen ervaart griep anders. Wat voor de één werkt, hoeft voor de ander niet prettig te zijn. Luister daarom goed naar wat uw lichaam aangeeft. Rust is minstens zo belangrijk als voeding. Blijven de klachten lang aanhouden, lukt eten of drinken nauwelijks of maakt u zich zorgen? Neem dan contact op met uw huisarts.

Tekst: ABNAMRO Zilverschild.

Foto: Shutterstock.

Senioren Eropuit

De Zeeuwse bossen zijn een prachtige plek om te wandelen of even helemaal op adem te komen. Je vindt hier mooie paden voor een korte wandeling of een langere route. Wie weet spot je onderweg wel herten of andere dieren. Van de grote Boswachterij Westerschouwen tot de Clingse bossen: elk bos heeft z'n eigen sfeer en verrassingen.

Schouwen: Boswachterij Westerschouwen

Het grootste bos van Zeeland. Dit gebied heeft een heuvelachtig duinlandschap met zandverstuivingen, valleien en duinweiden. Het is een vogelrijke bosrand met allerlei soorten bomen en planten. Geniet fietsend van de natuur. Ook voor kleinkinderen kan de pret niet op, want er is hier een heus kabouterpad te vinden!

Boswachterij Westerschouwen

Zuid-Beveland: Het Poelbos

Op Zuid-Beveland kun je het [Poelbos](#) eigenlijk écht niet overslaan. Dit is een multifunctioneel bos met wandelpaden, amfibieënpoelen en speelweiden. Ook hier kom je veel soorten vogels tegen.

Walcheren: De Manteling

Behalve Oranjezon is het natuurgebied de [Manteling](#), recht achter de duinen in Oostkapelle, veel bezocht. Vrijwel nergens anders in Europa groeien loofbomen zó dicht op de kust. Wandel over de leukste slingerpaden en laat je verrassen door de drie buitenplaatsen die hier te vinden zijn: Westhove, Berkenbosch en Duinbeek. In dit natuurgebied vind je ook museum [Terra Maris](#), hét museum voor natuur en landschap van Zeeland.

De Manteling

Zeeuws-Vlaanderen: De Clingse bossen

De [Clingse bossen](#) op Zeeuws-Vlaanderen liggen niet op zeeklei, maar op kalkarm dekzand. Dat levert een, voor Zeeland, bijzondere begroeiing op. Kabouters wijzen de weg naar een [avontuurlijk speelgebied](#) voor kinderen. Ook kun je hier een [fotohut](#) huren! Zo kun je talloze vogelsoorten en andere bosdieren spotten die in dit gebied leven.

De Clingse bossen

Nieuw bos

Staatsbosbeheer breidt de bossen in Zeeuws-Vlaanderen en Walcheren uit. Zo wordt het Pontebos bij IJzendijke uitgebreid met 7,7 hectare nieuw bos.

Bron: Bossen in Zeeland, Zeeland.com

van oeveren reizen

50-PLUS BUSPROGRAMMA

Boek nu zorgeloos uw vakantie

- ✓ Inclusief alle entreegelden
- ✓ Inclusief kofferservice
- ✓ AED en gratis wifi
- ✓ Zeer luxe touringcars
- ✓ Binnen onze regio wordt u thuis opgehaald

Van Oeveren Reizen Zierikzee — 0111- 414348 of www.vanoeveren.nl